

**กลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0**

**Curriculum Management Strategy for Science and Technology
Learning Group of Rajapranugroh 30 School, Chiang Mai Province
In the covid-19 Pandemic, It is Consistent with Education 4.0**

วันที่รับบทความ: 15 เม.ย. 65

วันที่แก้ไขบทความ: 3 ธ.ค. 65

วันที่ตอบรับ: 10 ธ.ค. 65

ณัชชา รุจิระพงศ์¹

Natchaya Rujirapong¹

ประเวศ เวชะ²

Prawet Wetcha²

สุวดี อุปปินใจ³

Suwadee Ouppinjai³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2563)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2020).

² รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Associate Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Assistan Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 ใช้วิธีการวางแผนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 2 คน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรจำเป็นต้องมีการประเมินสภาพการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ประเด็นกลยุทธ์ และการกำหนดแผนงาน โครงการ ซึ่งได้กำหนดประเด็นกลยุทธ์ไว้ 3 ด้าน คือ 1. ด้านคุณภาพผู้เรียน 2. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 4.0 นำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการทั้ง 4 กลยุทธ์ ดังนี้ 1. ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หวังหาความเป็นชาติพันธุ์ของตนมีค่านิยมที่งดงามในการอยู่ร่วมกันแบบหมู่คณะ 2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตร และมีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม บนเครือข่ายออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ 3. พัฒนาการมีส่วนร่วม ให้เป็นไปตามบริบทของชุมชน 4. พัฒนานวัตกรรมในการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

คำสำคัญ : การพัฒนากลยุทธ์ การบริหารจัดการหลักสูตร สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษา 4.0

Abstract

The purpose of this study was to develop a curriculum management strategy for the science and technology learning group of Rajapranukroh 30 School, Chiang Mai Province, In the covid-19 pandemic that is consistent with education 4.0. participatory action

planning methods were used. The informants were 2 school administrators, 2 science subject teachers, 3 curriculum committees, and 1 basic education committee. From the study, it was found that curriculum management strategies needed to be assessed. situation Setting vision, mission, objectives, strategic issues and project planning Three strategic issues have been identified, which are 1. Learner Quality 2. Management Process and Curriculum Management 3. Instructional Management 4.0 this leads to the formulation of the project plans of the four strategies as follows: 1. Promote the potential of learners to have achievements in learning and have desirable characteristics. cherish their ethnicity, have good values for coexistence as a group. 2. Develop a management system curricula. and has an effective supervision, supervision, and monitoring system on the online network 3. Develop participation learning subject groups To be in accordance with the context of the community 4. Develop personnel in the use of technology for teaching and learning. Use foreign languages for communication in line with Education 4.0

Keywords: Strategies Develop, Curriculum Management, The covid-19 Pandemic Situation, Education 4.0

บทนำ

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชนและสังคมอย่างมีความสุข โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นหลักสูตรแกนกลางและเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยสถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่นให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ในการบริหารจัดการหลักสูตรนั้นสิ่งสำคัญคือการยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ประเวศ เวชชะ (2563, น. 446) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตร เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเริ่มตั้งแต่ การวางแผนการใช้หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตามและการประเมินการใช้หลักสูตร โดยใช้ ทรัพยากรการบริหารให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องอาศัยแนวทางหรือกลยุทธ์เป็นหลักในการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาให้ประสิทธิภาพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคตเนื่องจากวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคน ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ อีกทั้งวิทยาศาสตร์ยังเป็นศาสตร์สากลที่ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและมีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่มีความทันสมัยและเกิดมุมมองจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กว้างขึ้น (กฤษณาสกุล, 2558, น. 11)

การระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน UNESCO รายงานว่า รัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) สำหรับประเทศไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม

2563 ประเทศไทยจึงมีโอกาสดึงดูดนักเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากระบบการเรียนที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนของบุตรหลานเพิ่มเติม ที่ร้ายแรงที่สุดการปิดโรงเรียนอาจผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว สำหรับประเทศไทย ความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการการเรียนรู้อย่างใหม่ของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้นี้มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก (เฉลิมชัย เลียงสกุล, 2563 น. 2)

การเตรียมการศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 มีปัจจัยหลายอย่างที่ต้องคำนึงถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งยังมีบุคลากรทางการศึกษาอีกจำนวนมากที่อยู่ในระบบ 1.0, 2.0, 3.0 ซึ่งการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนดนโยบาย 2 ภาษา (Bilingual Policy) และสร้างทักษะด้านวิชาชีพเพื่อเศรษฐกิจเชิงอุตสาหกรรม และมีการพัฒนาความสามารถด้านการศึกษาจัดให้มีโรงเรียนการคิดวิเคราะห์ (Thinking School) โดยหลักการสำคัญ คือ การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาของการศึกษา การใช้วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ การใช้วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา/ด้านการคิด การใช้เหตุผล และหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์และการเตรียมการศึกษาก็ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นขั้น เป็นตอน จัดหลักสูตรให้ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม พร้อมทั้งปรับปรุงตำราให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังมีครูผู้สอนเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น ที่มีความรู้และเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ดังนั้น สิ่งที่จะต้องดำเนินการ คือ การปรับปรุงตำราเรียนให้

สอดคล้องกับหลักสูตร ต้องเปลี่ยนระบบการประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะการคิดเป็น วิเคราะห์เป็น ตามทักษะในศตวรรษที่ 21 และการปรับวิธีการทำงาน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ซึ่งได้แก่ สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (พรชัย เจตามาน, 2563, น. 3)

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่เป็นสถานศึกษาประเภทอยู่ประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษาดังกล่าว พบว่า เกิดปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่มีความชัดเจน กลยุทธ์ไม่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 อีกทั้งในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ด้านคุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาได้ลดลงจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 3.29 (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2563, น.48) ทำให้แนวทางการจัดการศึกษาที่จะสามารถนำมาบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขาดความชัดเจน เพื่อให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติในการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรว่ามีส่วนบกพร่องที่ควรแก่การปรับปรุงหรือไม่ และเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ จึงมีการติดตามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้นำแนวคิดด้านการบริหารหลักสูตรมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ ผลการดำเนินงานจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรในประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านความรู้ ทราบถึงกลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

2. ด้านนำไปใช้

2.1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยในการวางแผนการพัฒนากลยุทธ์ การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความเหมาะสมในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนสามารถกำหนด เป้าหมายในการพัฒนาองค์กร พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และสอดคล้องกับการศึกษา 4.0 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 แนวทางการบริหารการจัดการหลักสูตร คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย และประเด็นกลยุทธ์ตามแผนงานโครงการ

1.2 กระบวนการพัฒนาแนวทางการบริหารการจัดการหลักสูตร ได้แก่ ประเมินสภาพการณ์กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดจุดมุ่งหมายและประเด็นกลยุทธ์เพื่อกำหนดแผนงานและโครงการ

2. ขอบเขตแหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. ด้านพื้นที่ ห้องประชุม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่

4. ด้านระยะเวลา ปีการศึกษา 2564

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 ผู้วิจัยได้ออกแบบการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวางแผนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยร่วมกันประเมินสถานการณ์ภายนอก (PESTEL Analysis) ประเมินสถานการณ์ภายใน (7s McKinsey) ร่วมกันจับประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารและการจัดการหลักสูตรได้เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายใหม่ในการดำเนินการวิจัยดังกล่าว หลังจากนั้นจึงร่วมกันพิจารณาในมุมมองของ Balanced Scorecard ร่วมกันกำหนดประเด็นกลยุทธ์ นำเสนอเป็นแผนงาน โครงการกลยุทธ์ Strategy Map ที่จะนำมาซึ่งแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ 1) ประเด็นการสนทนา แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2) ประเด็นคำถามการสนทนาการดำเนินกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การประเมินสถานการณ์ภายนอก (PESTEL Analysis) และการประเมินสถานการณ์ภายใน (7s McKinsey) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่

ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 2 คน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 8 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง เพื่อทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 รวบรวมข้อมูลตามประเด็น “ท่านคิดว่าประเด็นกลยุทธ์ในการกำหนดแผนงานโครงการตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ของการบริหารจัดการ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 ควรเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC) มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นแผนงานโครงการกลยุทธ์ Strategy Map

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

“กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งให้ผู้เรียนมีศักยภาพตามหลักสูตร มีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรมนำความรู้ สามารถสร้างนวัตกรรมและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบนพื้นฐานแห่งการศึกษา 4.0”

2. พันธกิจ

1) พัฒนาความสามารถทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ
2) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3) พัฒนาครูและบุคลากรใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ 4) สร้างผู้เรียนให้เป็น นักประดิษฐ์ นักนวัตกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถสู่เวทีการแข่งขัน 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ประสงค์

3. จุดมุ่งหมาย

1) ผู้เรียนมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์เต็มตามศักยภาพ 2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น 3) ครูและบุคลากรสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการเป็นนักประดิษฐ์ นักนวัตกรรม และมีความสามารถสู่เวทีการแข่งขัน 5) ผู้เรียนมีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ประสงค์

4. ประเด็นกลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หวังเห็นความเป็นชาติพันธุ์ของตน มีค่านิยมที่งดงามในการอยู่ร่วมกันแบบหมู่คณะมี 4 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2. โครงการส่งเสริมคุณธรรมนำพาชีวิตสดใส 3. โครงการค่ายอาสาป็นรอยยิ้ม 4. โครงการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ชนเผ่า

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม บนเครือข่ายออนไลน์อย่าง

มีประสิทธิภาพมี 5 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการห้องปฏิบัติการคุณภาพวิทยาศาสตร์ 2. โครงการแหล่งเรียนรู้สวนชาติพันธุ์ชนเผ่า 3. โครงการสรรค์สร้างแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4. โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5. โครงการพัฒนาระบบการนิเทศกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการมีส่วนร่วมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เป็นไปตามบริบทของชุมชน มี 3 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการสานสัมพันธ์องค์กรมุ่งสู่การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ 2. โครงการส่งเสริมบุคลากรการสร้างทัศนคติและแรงจูงใจในการเรียนการสอน 3. โครงการบริหารความคิดพิชิตเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 มี 2 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการค่ายภาษาอังกฤษฟุต ฟิต ฟอร์ ฟัน 2. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 4.0

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายตามกระบวนการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ การวางแผนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

พบว่า แนวทางในการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

จำเป็นต้องมีการประเมินสภาวะการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ประเด็นกลยุทธ์ และการกำหนดแผนงานโครงการ ซึ่งการประเมินสภาวะการณ์จะแบ่งเป็น 2 สภาวะการณ์ ได้แก่ การประเมินสภาวะการณ์ภายนอก และการประเมินสภาวะการณ์ภายใน ทำให้ทราบถึงสภาวะการณ์เป็นอยู่ในปัจจุบัน นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ได้ว่า “กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งให้ผู้เรียนมีศักยภาพตามหลักสูตร มีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรมนำความรู้ สามารถสร้างนวัตกรรมและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบนพื้นฐานแห่งการศึกษา 4.0” การกำหนดพันธกิจ 1. พัฒนาความสามารถทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ 2. พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3. พัฒนาครูและบุคลากรใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4. สร้างผู้เรียนให้เป็น นักประดิษฐ์ นักนวัตกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถสู่เวทีการแข่งขัน 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ประสงค์ กำหนดจุดมุ่งหมาย 1. ผู้เรียนมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์เต็มตามศักยภาพ 2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น 3. ครูและบุคลากรสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4. ผู้เรียนมีความสามารถในการเป็น นักประดิษฐ์ นักนวัตกรรม และมีความสามารถสู่เวทีการแข่งขัน 5. ผู้เรียนมีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ประสงค์ โดยกำหนดองค์ประกอบของกลยุทธ์ตามแนวทาง Balance Scorecard (BSC) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านประสิทธิผล (Financial Perspective) 2. ด้านคุณภาพการให้บริการ (Customer Perspective) 3. ด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) 4. ด้านการพัฒนาองค์กร และบุคลากร (Learning and Growth Perspective) ได้ยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการต่าง ๆ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หวังเห็นความเป็นชาติพันธุ์ของตน มีค่านิยมที่ดีงามในการอยู่ร่วมกันแบบหมู่คณะมี 4 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2. โครงการส่งเสริมคุณธรรมนำพาชีวิตสดใส 3. โครงการค่ายอาสาป็นรอยยิ้ม 4. โครงการ

สืบสานประเพณีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ชนเผ่า กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม บนเครือข่ายออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพมี 5 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการ ห้องปฏิบัติการคุณภาพวิทยาศาสตร์ 2. โครงการแหล่งเรียนรู้สวนชาติพันธุ์ชนเผ่า 3. โครงการสรรค์สร้างแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4. โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5. โครงการพัฒนาระบบการนิเทศกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการมีส่วนร่วม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เป็นไปตามบริบทของชุมชน มี 3 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการสานสัมพันธ์องค์กรมุ่งสู่การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ 2. โครงการส่งเสริมบุคลากรการสร้างทัศนคติและแรงจูงใจในการเรียน การสอน 3. โครงการบริหารความคิดพิชิตเป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรในการใช้ เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารที่สอดคล้องกับ การศึกษา 4.0 มี 2 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการค่ายภาษาอังกฤษพูด ฟัง ฟอรั่ ฟัน 2. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 4.0 สอดคล้องกับ พิมพ์ พุฒนันต์ (2561, บทคัดย่อ) กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริม ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการ เพื่อ ส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการ พัฒนากลยุทธ์ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย บริหารงานวิชาการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ นักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ในการ พัฒนากลยุทธ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้า ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน 2) กลุ่มทดลองใช้กลยุทธ์ คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 แห่ง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากสถานศึกษาที่มีความพร้อม ความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนานักเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์คู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์แบบประเมิน ความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรแบบประเมินทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การทดสอบค่าที และการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์องค์ประกอบที่ 2 พันธกิจ องค์ประกอบที่ 3 เป้าประสงค์องค์ประกอบที่ 4 กลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 5 โครงการ องค์ประกอบที่ 6 แนวทาง / วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ 7 กิจกรรมเสนอแนะ องค์ประกอบที่ 8 ตัวชี้วัดตามกลยุทธ์ และองค์ประกอบที่ 9 เครื่องมือประเมิน โดยผลการประเมินคุณภาพของกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการใช้กลยุทธ์ พบว่าความสำเร็จของกลยุทธ์โดยประเมินตามตัวชี้วัดกลยุทธ์ส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน จากการประเมินตนเองและจากการประเมินของครูสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (ภายในสถานศึกษา)

1. สร้างความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในการบริหารและจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและบูรณาการเข้ากับหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา

3. ควรสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาในภาวะวิกฤตเพื่อเป็นการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการต่อยอดวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานในการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในกลุ่มเครือข่ายว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

(ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเค จำกัด.

กาญจนา ศิริวงศ์. (2552). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนถิ่นวิทยา อำเภอถิ่น จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คุณทลี บริรักษ์สันติกุล. (2558). การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการ

ชี้แนะทางปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎิบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จำเนียร ชุณหโสภาค. (2559). กลยุทธ์การส่งเสริมให้มีการสร้างงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารคุฎิบัณฑิตทางสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เจลิมชัย เลียงสกุล. (2563). การศึกษาในยุค COVID-19. บทความทางวิชาการ. วิทยาลัยเสนาธิการทหาร.

ประเวศ เวชชะ. (2563). เอกสารคำสอน การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. 2562 : 575.

พรชัย เจดามาน. (2563). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2564. จาก <http://www.oknation.net/blog/jedaman/2013/03/29/entry-1>.

พิมพ์พฐ สุตานันต์. (2561). กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ (2563). รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 จังหวัดเชียงใหม่.